

DECIZIA Nr.790
din 5 decembrie 2018

referitoare la obiecția de neconstituționalitate a dispozițiilor Legii pentru prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative, în ansamblul său, precum și, în special, a dispozițiilor art.4 alin.(2) lit.c), art.5 alin.(1) lit.i), art.18, art.53 pct.17 (referitor la introducerea art.34⁴ și art.34⁵ în Ordonanța Guvernului nr.26/2000 cu privire la asociații și fundații) și art.53 pct.21 (referitor la modificarea art.56 din Ordonanța Guvernului nr.26/2000 cu privire la asociații și fundații) și ale art.63 din lege

Publicată în Monitorul Oficial nr.1.086 din 21.12.2018

Valer Dorneanu	— președinte
Marian Enache	— judecător
Petre Lăzăroiu	— judecător
Daniel Marius Morar	— judecător
Mona-Maria Pivniceru	— judecător
Livia Doina Stanciu	— judecător
Varga Attila	— judecător
Bianca Drăghici	— magistrat-asistent

1. Pe rol se află soluționarea obiecției de neconstituționalitate a dispozițiilor Legii pentru prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative, obiecție formulată de 90 de deputați aparținând Grupului parlamentar al Partidului Național Liberal și Grupului parlamentar al Uniunii Salvați România și un deputat neafiliat.

2. Obiecția de neconstituționalitate a fost formulată în temeiul art.146 lit.a) teza întâi din Constituție și al art.15 alin.(1) din Legea nr.47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, a fost înregistrată la Curtea Constituțională cu nr.9.130 din 30 octombrie 2018 și constituie obiectul Dosarului nr.1.681A/2018. La sesizare a fost anexată Legea pentru prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative.

3. **În motivarea obiecției de neconstituționalitate**, autorii sesizării susțin că, atât prin modul în care a fost adoptată, cât și prin conținutul normativ, legea criticată încalcă prevederile art.1 alin.(3) și (5), ale art.16, ale art.26, ale art.40 alin.(1) și ale art. 148 alin.(2) din Constituție.

4. Cu privire la motivele de neconstituționalitate extrinsecă, autorii sesizării susțin, în esență, că legea criticată a fost adoptată cu încălcarea dispozițiilor art.127 din Regulamentul Camerei Deputaților referitoare la procedura de vot asupra legilor, ca urmare a repetării votului deschis electronic, deoarece legea nu a întrunit majoritatea absolută din numărul deputaților, necesară din punct de vedere constituțional pentru adoptarea unei legi organice, nefiind astfel respectat principiul securității juridice derivat din dispozițiile art.1 alin.(3) din Constituția României. Astfel, statul de drept are ca fundament respectarea legii în accepțiunea sa cea mai largă, incluzând în această categorie și normele infraconstituționale, cum sunt regulamentele de organizare și funcționare ale celor două Camere parlamentare.

5. Autorii susțin că, în cadrul ședinței de vot final a Camerei Deputaților din data de 24 octombrie 2018 când, exprimându-și voința asupra *Proiectului de lege pentru prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative (PI-x nr. 483/2018)*, care face parte din categoria legilor organice, Camera Deputaților a aplicat neregulamentar procedura și nu a adoptat actul normativ, acesta neîntrunind numărul necesar de voturi pentru o lege organică (au fost înregistrate 163 de voturi pentru adoptarea actului normativ, necesarul fiind de 165 voturi pentru îndeplinirea majorității calificate necesare adoptării unei legi organice).

6. Contestația liderului Grupului Parlamentar al Partidului Social Democrat, domnul deputat Vasile Suciuc, privind faptul că doi deputați, membri ai Grupului Parlamentar al Partidului Social Democrat, și-ar fi exprimat

votul, însă acesta nu a fost înregistrat de sistemul de vot electronic, ar fi trebuit să îl determine pe președintele de ședință să aplice o altă procedură (modalitate) de vot, conform dispozițiilor art.127 din Regulamentul Camerei Deputaților. Însă, contrar dispozițiilor regulamentare, președintele de ședință a reluat votul asupra *Proiectului de lege pentru prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative* prin aceeași procedură (modalitate) de vot deschis electronic, legea întrunind, după reluarea procedurii, 170 de voturi pentru adoptarea sa, fiind înregistrate, la ora 12,47, și voturile celor doi deputați despre care liderul Grupului Parlamentar al Partidului Social Democrat afirmase că, în cazul primului vot, exprimat la ora 12,33 (conform înregistrării video a ședinței de plen a Camerei Deputaților), nu fuseseră înregistrate.

7. Autorii sesizării susțin că sistemul electronic de vot a funcționat atât în cazul primului vot asupra proiectului de lege, exprimat la ora 12,33, cât și în cazul celui de-al doilea vot, exprimat la ora 12,47, singura diferență constând în faptul că în cazul votului exprimat la ora 12,33 cei doi deputați (dl deputat Alexandru Rotaru și dl deputat Marcel Ciolacu) nu și-au exprimat votul prin apăsarea uneia dintre tastele aparatului de vot („prezent”, „pentru”, „contra” sau „abținere”).

8. Autorii sesizării apreciază că nerespectarea dispozițiilor art.127 din Regulamentul Camerei Deputaților determină încălcarea prevederilor art.1 alin.(3) din Constituție, deoarece reluarea votului în mod arbitrar, fără existența unei situații excepționale, prin aceeași procedură (modalitate) de vot, anulează voința exprimată prin vot a membrilor Camerei Deputaților, transformând excepția în regulă, ceea ce afectează, evident, principiul securității juridice a sistemului legislativ, întrucât normele juridice trebuie aplicate conform scopului pentru care au fost adoptate, cu atât mai mult cu cât în discuție sunt norme referitoare la adoptarea unui act normativ. Ca atare, autorii sesizării consideră că Legea pentru prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative este neconstituțională în ansamblul său.

9. Cu privire la motivele de neconstituționalitate intrinsecă, autorii susțin, în esență, că dispozițiile art.4 alin.(2) pct.4 și art. 5 alin.(1) lit.i) din legea criticată sunt neconstituționale, deoarece încalcă dispozițiile art.288 din TFUE (Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene), referitor la scopul urmărit prin adoptarea Directivei 2015/849, cu consecința încălcării dispozițiilor art.148 alin.(2) din Constituția României.

10. În acest sens, autorii apreciază că, în cadrul procedurii legislative interne de transpunere a Directivei 2015/849, legiuitorul național a ignorat faptul că directiva instituie un cadru legal mai favorabil asociațiilor și fundațiilor, față de dispozițiile legale în vigoare, în dreptul național, la data transunerii. Scopul urmărit de legiuitorul european (Consiliul și Parlamentul Uniunii Europene) a fost acela de a institui obligația de raportare a tranzacțiilor suspecte de spălare a banilor, cât și raportarea beneficiarilor reali ai operațiunilor supuse normelor de combatere a spălării banilor numai de către persoanele juridice neguvernamentale, fără scop patrimonial, care se constituie în legătură directă cu instituția fiduciei [art.2 alin.(1) pct.3 lit.b) și lit.c) și art.3 pct.6 din Directivă]. În acest sens, autorii arată modul în care prevederile directivei au fost transpuse în legislația unor state europene, respectiv în Franța, Suedia, Austria, Croația, Danemarca, Germania, Finlanda, Ungaria, Polonia.

11. Autorii arată că, în dreptul pozitiv al României, instituția fiduciei este reglementată *stricto sensu* în Codul civil, titlul IV (art.773—791) din cartea a III-a și, din analiza acestei materii, în țara noastră nu este posibilă constituirea unei persoane juridice neguvernamentale, fără scop patrimonial, care să realizeze scopul fiduciei, ci doar încheierea unui contract de fiducie, în condițiile specificate de normele civile precitate. Ca atare, soluția aleasă de către Parlament este excesivă și în contradicție cu Directiva 2015/849, din perspectiva art.1 alin. (5), fiind suficientă reglementarea cuprinsă în art.4 alin.(2) lit.b) din legea criticată.

12. Autorii sesizării susțin, în esență, că art.4 alin.(2) lit.c), art.5 alin.(1) lit.i) și art.53 pct.17 din legea criticată încalcă prevederile art.26 din Constituție, respectiv art.8 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale. Astfel, arată că, întrucât Constituția nu definește noțiunea de viață intimă, familială și privată, aceasta a fost clarificată pe cale jurisprudențială de către Curtea Constituțională, în principal, prin raportare la practica Curții Europene a Drepturilor Omului. În acest sens, sunt menționate considerentele Deciziei nr.239 din 10 mai 2005, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.540 din 24 iunie 2005, ale Deciziei nr.80 din 16 februarie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.246 din data de 7 aprilie 2014, și ale Deciziei nr.1.429 din 2 noiembrie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.16 din data de 7 ianuarie 2011. De asemenea, este menționată Hotărârea din 4 decembrie 2008, pronunțată în Cauza *S și Marper împotriva Regatului Unit al Marii Britanii*, paragrafele 66—67.

13. Autorii sesizării susțin că asociațiile și fundațiile nu fac obiectul directivei (UE) 2015/849, neregăsindu-se printre „entitățile obligate”, enumerate limitativ la art.2 din actul normativ european, iar includerea în definiția „beneficiarului real” a „persoanelor fizice sau, în cazul în care acestea nu au fost identificate, categoria de persoane fizice în al căror interes principal asociația sau fundația a fost înființată sau funcționează”, prin dispozițiile de lege criticate, excedează textului Directivei și introduce în sarcina

asociațiilor și fundațiilor obligația de a raporta inclusiv beneficiarul final al activității desfășurate, precum persoanele fizice care beneficiază de asistență, consiliere, ajutor, activități sociomedicale, educaționale sau culturale, inclusiv copii, vârstnici, persoane cu dizabilități etc. De asemenea, prin includerea asociațiilor și fundațiilor în rândul „entităților raportoare”, acestea vor fi supuse aceluiași obligații de raportare precum instituțiile de credit, instituțiile financiare, furnizorii de servicii de jocuri de noroc etc.

14. Autorii arată că, în privința conținutului obligațiilor de raportare ale organizațiilor nonguvernamentale, Comisia Europeană pentru Democrație prin Drept a Consiliului Europei (Comisia de la Veneția) și Oficiul OSCE pentru Instituții Democratice și Drepturile Omului (ODIHR) au reținut în Opinia comună nr.914/2017 referitoare la proiectul de lege pentru modificarea Ordonanței Guvernului nr.26/2000 cu privire la asociații și fundații aspectele, aplicabile *mutatis mutandis* și în cauza de față, potrivit căreia „întregul proces de raportare trebuie să asigure respectarea drepturilor membrilor, fondatorilor, donatorilor, beneficiarilor și personalului, precum și a dreptului asociațiilor de a proteja datele confidențiale legitime în afaceri. Obligațiile de raportare trebuie să fie temperate prin alte obligații, raportate la dreptul la securitate al beneficiarilor, precum și la respectarea dreptului acestora la viață privată și păstrarea datelor confidențiale; orice ingerință în dreptul la respectarea vieții private și confidențialității trebuie să fie în corespundere cu principiile necesității și proporționalității.”

15. Ca atare, autorii consideră că modalitatea prin care datele cu caracter personal trebuie colectate de către asociații și fundații, precum și modalitatea în care autoritățile statului vor prelucra aceste date nu sunt reglementate de lege generându-se astfel încălcarea art.26 coroborat cu art.1 alin.(5) din Constituție. În acest sens, se menționează Decizia nr.498 din 17 iulie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.650 din 26 iulie 2018. Astfel, susțin, în esență, că legea criticată nu stabilește, în mod clar și previzibil, modalitatea protejării datelor cu caracter personal, modalitatea prin care asociațiile și fundațiile trebuie să declare beneficiarul real și ce informații trebuie acestea să furnizeze despre persoanele pe care le ajută pentru a fi în legalitate în relația cu autoritățile statului. În același sens, nu există garanții suficiente dispuse prin legea pentru combaterea și prevenirea spălării banilor și finanțării terorismului în ceea ce privește modalitatea de stocare și păstrare a acestor informații, fapt ce intră în contradicție cu Regulamentul UE 679/2016 din 27 aprilie 2016 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și privind libera circulație a acestor date și de abrogare a Directivei 95/46/CE (Regulamentul general privind protecția datelor). Art.9 din regulamentul menționat precizează că: „se interzice prelucrarea de date cu caracter personal care dezvăluie originea rasială sau etnică, opiniile politice, confesiunea religioasă sau convingerile filozofice sau apartenența la syndicate și prelucrarea de date genetice, de date biometrice pentru identificarea unică a unei persoane fizice, de date privind sănătatea sau de date privind viața sexuală sau orientarea sexuală ale unei persoane fizice.”

16. De asemenea, autorii sesizării apreciază că art.4 alin. (2) pct.4 din *Legea pentru prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative* încalcă dispozițiile art.8 din Regulamentul Uniunii Europene nr.679 din 27 aprilie 2016, deoarece sunt incluse pentru prelucrare datele cu caracter personal ale copiilor, deși există o obligație legală de excludere, prevăzută de articolul menționat. Astfel, în preambul, paragraful 38, se arată că „aceștia — copiii au nevoie de o protecție specifică a datelor lor cu caracter personal, întrucât pot fi mai puțin conștienți de riscurile, consecințele, garanțiile în cauză și drepturile lor în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal”.

17. În conformitate cu dispozițiile art.288 alin.(2) din Tratatul de funcționare al Uniunii Europene, regulamentele sunt acte legislative direct aplicabile în dreptul național, de la data intrării în vigoare. Regulamentul Uniunii Europene nr.679 din 27 aprilie 2016 a intrat în vigoare la data de 25 mai 2018; pe cale de consecință, legiuitorul avea obligația, la data adoptării legii criticate, să prevadă în mod expres exceptarea prelucrării datelor cu caracter personal ale copiilor, în special a datelor medicale ale acestora, care fac obiectul serviciilor informaționale aplicate direct acestei categorii de persoane vulnerabile.

18. Autorii consideră că art.4 alin.(1), art.4 alin.(2) pct.4 și art.18 din legea criticată au caracter imperativ, fiind de strictă interpretare, consecința fiind aplicarea acestora în privința tuturor persoanelor fizice, fără a fi exceptată de la prelucrare sau de la comunicarea publică acea categorie ocrotită, sub aspectul drepturilor fundamentale, de dispozițiile art.8 din Regulamentul nr.679 din 27 aprilie 2016.

19. În continuare, autorii sesizării susțin, în esență, că art.4 alin.(2) lit.c), art.5 alin.(1) lit.i), art.53 pct.17 și art.53 pct.21 din legea criticată sunt adoptate cu încălcarea art.40 alin.(1) din Constituție, întrucât includerea asociațiilor și fundațiilor în sfera de aplicare a Legii pentru prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative [art.5 alin.(1) lit.i)] nu s-a bazat pe o analiză concretă a riscurilor, care să indice implicarea segmentului societății civile în activități de spălare a banilor sau de finanțare a terorismului. În acest sens, menționează Opinia comună nr.914/2017, a Comisiei de la Veneția și ODIHR, în care s-a reținut că „Statele trebuie să se abțină de la impunerea unor cerințe administrative care ar avea ca rezultat împovărarea ONG-urilor și trebuie

*întotdeauna să limiteze ingerințele în dreptul la liberă asociere, respectând criteriile necesității și proporționalității”, iar „sanțiunile trebuie să fie proporționale cu gravitatea încălcării comise, și la dizolvarea unei asociații se va recurge doar ca măsură de ultimă instanță în caz de încălcări extrem de grave ale obligațiilor prevăzute în legislație. Restricțiunile aplicate nu trebuie niciodată să rezulte în desființarea dreptului la asociere și nici să afecteze însăși esența acestui drept”. De asemenea se menționează jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului în materia libertății de asociere, respectiv Cauza *Gorzelik și alții împotriva Poloniei* și *Cauza Refah Partisi (the Welfare Party) și alții împotriva Turciei*, 2003.*

20. Autorii consideră că asimilarea asociațiilor și fundațiilor unor entități precum instituțiile de credit, instituțiile financiare, furnizorii de servicii de jocuri de noroc etc. duce la impunerea unor cerințe administrative disproporționate. Spre exemplu, conform raportului anual 2017 al organizației Salvați Copiii, un singur program „Școală după Școală, A Doua Șansă și Grădinițe estivale”, prin care aceasta a dezvoltat programe de educație și training privind drepturile copilului, a avut ca beneficiari reali 195.208 de copii. Nu există o „nevoie socială imperioasă” și rezonabilă prin care organizația Salvați Copiii, după adoptarea legii în cauză, să declare ca beneficiari reali 195.208 de copii și nici suportul material și logistic nu va permite acest lucru.

21. Cerințele administrative disproporționate sunt generate, în principal, de necesitatea alinierii la obligațiile de raportare cuprinse în capitolul III din lege, precum și la măsurile de cunoaștere a clientelei cuprinse la capitolul IV din lege, aplicabile indiferent de dimensiunea organizațiilor sau de activitatea desfășurată. În plus, sancțiunile aplicabile în caz de încălcare a obligației de raportare sunt vădit disproporționate, nerespectând standardele internaționale în materie.

22. Autorii sesizării apreciază că dispozițiile art.4 alin.(2) lit. c) și ale art.5 alin.(1) lit.i) din legea criticată contravin prevederilor art.16 din Constituție. Astfel, menționând jurisprudența Curții Constituționale referitoare la principiul egalității, autorii susțin, în esență, că dispozițiile art.5 alin.(1) lit. i) din lege consacră un privilegiu organizațiilor cetățenilor aparținând minorităților naționale, membre ale Consiliului Minorităților Naționale, care sunt exceptate de la aplicarea legii. Reglementarea unui cadru normativ mai favorabil, prin dispozițiile art.4 alin.(2) lit.c) și ale art.5 alin.(1) lit.i) din legea criticată, pentru cetățenii români care sunt membri ai organizațiilor aparținând minorităților naționale, cu privire la obligația de a raporta tranzacțiile suspecte de spălare de bani sau cu privire la beneficiarul real al tranzacțiilor efectuate de organizațiile ale căror membri sunt aceștia, constituie un tratament legal discriminatoriu în raport cu cetățenii români care nu sunt membri ai acestor organizații, însă au calitatea de membri ai unor asociații sau fundații constituite pentru realizarea altui scop (social, educativ, artistic, sportiv etc.) decât cel de protecție a drepturilor și intereselor legitime ale unei minorități naționale. Nu există niciun argument juridic pentru care se instituie o excepție de la regula raportării unei tranzacții suspecte sau comunicării beneficiarului real, din perspectiva obiectului de reglementare al legii criticate, respectiv protejarea valorilor sociale de natură financiară față de acțiunea ilicită constând în spălarea banilor pentru organizațiile cetățenilor aparținând minorităților naționale. Instituirea unui cadru legal, în conformitate cu dispozițiile directivei, trebuie să vizeze toate structurile juridice cu scop nepatrimonial, fără privilegii și fără discriminări.

23. Or, în cauza de față, nu există un principiu obiectiv pentru care organizațiile cetățenilor aparținând minorităților naționale, membre ale Consiliului Minorităților Naționale, ar fi exceptate de la declararea beneficiarilor reali, în timp ce asociațiilor din domeniul social, precum Salvați Copiii, Salvamont etc. sau unor asociații ale același minorități care nu sunt însă membre ale Consiliului Minorităților Naționale le-ar fi greu, dacă nu chiar imposibil, să declare toate persoanele care beneficiază de serviciile lor.

24. Autorii sesizării susțin că dispozițiile art.4 alin.(2) lit.c) și cele ale art.5 alin.(1) lit.i) din legea criticată contravin art.1 alin.(5) din Constituție, fiind adoptate cu încălcarea art.36 alin. (1) din Legea nr.24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative. Astfel, apreciază, în esență, că art.4 alin.(2) lit.c) din lege este neclar raportat la persoanele juridice care fac obiectul excepției de la regula raportării beneficiarului real al tranzacțiilor efectuate de acestea, în sensul în care nu se poate distinge dacă sunt incluse în norma de exceptare numai asociațiile și fundațiile cetățenilor aparținând minorităților naționale, membre ale Consiliului Minorităților Naționale, sau și alte forme de organizare ale structurilor juridice nepatrimoniale, cum ar fi federațiile, membre ale aceluiași Consiliu al Minorităților Naționale.

25. Cu privire la dispozițiile art.5 alin.(1) lit.i) din lege, autorii consideră că acestea sunt lipsite de claritate și previzibilitate, întrucât, prin interpretare, se deduce că nicio asociație sau fundație nu are calitatea de entitate raportoare și prin urmare nu este supusă obligației de raportare, textul de lege fiind impredictibil. În această situație legiuitorul ar fi trebuit să procedeze la eliminarea textului art.5 alin.(1) lit.i) în forma adoptată de Senatul României.

26. De asemenea, autorii susțin că dispozițiile art.4 alin.(2) lit.c) și cele ale art.5 alin.(1) lit.i) din legea supusă controlului de constituționalitate sunt lipsite de claritate și previzibilitate, prin raportare la art.63 din același act normativ, deoarece organizațiile cetățenilor aparținând minorităților naționale sunt obligate, în

temeiul art.63 din lege, să desfășoare activitățile de entitate raportoare, sub sancțiunea dizolvării, ceea ce face inutilă excepția prevăzută de art.5 alin.(1) lit.i).

27. În conformitate cu dispozițiile art.16 alin.(2) din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, sesizarea a fost comunicată președinților celor două Camere ale Parlamentului și Guvernului, pentru a comunica punctele lor de vedere.

28. **Președintele Camerei Deputaților** a transmis punctul său de vedere, prin Adresa cu nr.2/10.532 din 21 noiembrie 2018, înregistrată la Curtea Constituțională cu nr.9.672 din 21 noiembrie 2018, în sensul că sesizarea de neconstituționalitate este neîntemeiată.

29. Astfel, în ceea ce privește critica privind încălcarea dispozițiilor art.127 din Regulamentul Camerei Deputaților referitoare la procedura de vot, se arată că, în jurisprudența sa, Curtea Constituțională a statuat că nu este de competența sa extinderea controlului și asupra actelor de aplicare a regulamentelor, întrucât ar încălca însuși principiul autonomiei regulamentare al celor două Camere, instituit prin art.64 alin.(1) teza întâi din Legea fundamentală, sens în care se menționează Decizia nr.738 din 19 septembrie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.690 din 8 octombrie 2012, și Decizia nr.710 din 6 mai 2009, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.358 din 28 mai 2009.

30. Referitor la situația în care o lege ar fi fost adoptată cu încălcarea unor prevederi ale regulamentelor parlamentare se arată că, prin Decizia nr.1.466 din 10 noiembrie 2009, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.893 din 21 decembrie 2009, Curtea Constituțională a statuat că, deși legea a fost adoptată după o procedură de repetare a votului final, nu este de competența instanței constituționale să controleze modalitatea în care sunt puse în aplicare regulamentele celor două Camere ale Parlamentului în procesul legislativ.

31. De asemenea se arată că, prin Decizia nr.223 din 13 aprilie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.349 din 6 mai 2016, Curtea Constituțională a constatat că dispozițiile art.123 și 127 din regulament prevăd, pe de o parte, posibilitatea schimbării procedurii de vot, respectiv alternativele aferente modalităților de exprimare a votului deschis, și, pe de altă parte, calea de soluționare a incidentelor sau erorilor ce pot apărea în cursul procedurilor de vot cu privire la dificultatea sau imposibilitatea utilizării mijloacelor electronice de vot, respectiv posibilitatea reluării votului viciat.

32. Se susține că procedura reluării votului final asupra unor proiecte de lege, prin altă modalitate decât cea electronică, potrivit deciziei plenului Camerei Deputaților, constituie o manifestare a principiului autonomiei regulamentare a celor două Camere ale Parlamentului, prevăzut de art.64 din Constituție.

33. În virtutea principiului autonomiei regulamentare a Camerei Deputaților, aplicarea regulamentului este o atribuție a Camerei Deputaților, așa încât contestațiile deputaților privind actele concrete de aplicare a prevederilor acestuia sunt de competența exclusivă a Camerei Deputaților, aplicabile, în acest caz, fiind căile și procedurile parlamentare stabilite prin propriul regulament, după cum și desfășurarea procedurii legislative parlamentare depinde hotărâtor de prevederile aceluiași regulament, care, evident, trebuie să concorde cu normele și principiile fundamentale.

34. Ca atare, în temeiul autonomiei regulamentare, nimic nu oprește ca, în cadrul ședinței în plen, să se invoce neîndeplinirea condițiilor prevăzute de normele regulamentare care permit reluarea votului final pe un proiect de lege (așa cum s-a întâmplat și în speța de față), iar Camera, în temeiul plenitudinii sale decizionale cu privire la aceste aspecte, să hotărască în mod corespunzător.

35. Referitor la critica potrivit căreia art.4 alin.(2) pct.4 și art.5 alin.(1) lit.i) din legea supusă controlului de constituționalitate încalcă prevederile art.148 alin.(2) din Constituție se susține că, pentru a asigura condiții de concurență echitabile între diferitele tipuri de forme juridice (fiducii, societăți, fundații sau alte structuri similare), acestea trebuie să aibă obligația de a obține, de a deține și de a furniza informații privind beneficiarul real, luând măsuri de precauție privind clientela, precum și de a comunica aceste informații unui registru central sau unei baze de date centrale și, totodată, de a divulga entităților obligate statutul pe care îl au. Astfel, potrivit *capitolului I — Dispoziții generale —* art.5 din Directiva 2015/849 *statele membre pot adopta sau menține în vigoare dispoziții mai stricte în domeniul reglementat de prezenta directivă pentru a preveni spălarea banilor și finanțarea terorismului, în limitele dreptului Uniunii*. Totodată, tot potrivit *capitolului I — Dispoziții generale —* prevederile art.7 alin.(1) teza I dispun că *fiecare stat membru ia măsurile corespunzătoare pentru identificarea, evaluarea, înțelegerea și atenuarea riscurilor de spălare a banilor și de finanțare a terorismului la care se expune [...]*. Așadar, în acest sens nu se poate considera că a fost încălcat scopul urmărit de legiuitorul european. Totodată, se menționează Decizia nr.80 din 16 februarie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.246 din 7 aprilie 2014, și Decizia nr.668 din 18 mai 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.487 din 8 iulie 2011.

36. În ceea ce privește critica potrivit căreia dispozițiile art.4 alin.(2) lit.c), art.5 alin.(1) lit.i) și art.53 pct.17 din legea supusă controlului de constituționalitate contravin prevederilor art.26 din Constituție, se arată că, în conformitate cu paragraful 12 din Directiva (UE) 2015/849 a Parlamentului European și a Consiliului, este necesar să se *„identifice orice persoană fizică ce își exercită dreptul de proprietate sau de control asupra*

unei entități juridice". Identificarea și verificarea beneficiarilor reali trebuie extinse la entitățile juridice care dețin alte entități juridice, iar entitățile obligate trebuie să identifice persoana fizică (persoanele fizice) care exercită în ultimă instanță, prin dreptul său (lor) de proprietate sau prin alte mijloace, controlul asupra entității juridice care este client. Deținerea unor informații corecte și actualizate privind beneficiarul real este un factor-cheie în depistarea infractorilor care, altfel, și-ar putea ascunde identitatea în spatele unei structuri juridice. Se arată că, în jurisprudența sa, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat că „un sistem în care raportarea se face în primul rând către un organism de autoreglementare constituie o garanție importantă pentru a menține protecția drepturilor fundamentale în ceea ce privește obligațiile de raportare” și o garanție adecvată pentru a împiedica diseminarea nepermisă a datelor cu caracter personal.

37. Cu privire la critica adusă art.4 alin.(2) lit.c), art.5 alin. (1) lit.i), art.53 pct.17 și art.53 pct.21 din legea supusă controlului de constituționalitate, prin raportare la prevederile art. 40 alin.(1) și art.16 din Constituție, se susține că prin implementarea normelor legale ale Uniunii Europene (inclusiv obligația de raportare în sarcina asociațiilor) nu se poate considera o încălcare a dreptului la asociere prin „împovărarea ONG-urilor”. Măsura legislativă, destinată să compenseze dezavantajele sociale cărora le sunt supuse asociațiile și fundațiile organizațiilor cetățenilor aparținând minorităților naționale, membre ale Consiliului Minorităților Naționale, este în acord cu prevederile constituționale privind egalitatea în drepturi a cetățenilor. Ca atare, în contextul actual, legiuitorul a apreciat că impunerea unui tratament juridic uniform nu este adaptată încă realităților sociale din România, astfel că ar echivala cu o aplicare rigidă a principiului egalității în drepturi a cetățenilor între categorii de persoane care nu se află în situații identice și, prin urmare, cu o încălcare a spiritului acestui principiu constituțional.

38. Referitor la critica adusă cu privire la pretinsa încălcare a dispozițiilor art.36 alin.(1) din Legea nr.24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, cu consecința nerespectării art.1 alin.(5) din Constituție, se susține că din coroborarea acestor dispoziții reiese fără echivoc că au obligația completării documentelor, conform cerințelor prevăzute de Ordonanța Guvernului nr.26/2000, asociațiile și fundațiile, cu excepția celor aparținând organizațiilor cetățenilor minorităților naționale, membre ale Consiliului Minorităților Naționale, precum și toate federațiile și orice alte persoane juridice de drept privat fără scop patrimonial, altele decât cele menționate în mod expres, conform principiului *ubi lex non distinguit, nec nos distinguere debemus*.

39. **Președintele Senatului și Guvernul** nu au transmis Curții Constituționale punctele lor de vedere.

40. La dosarul cauzei a fost depus un memoriu *amicus curiae* din partea Fundației pentru Dezvoltarea Societății Civile, prin care se susține neconstituționalitatea Legii pentru prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative. De asemenea se arată că memoriul *amicus curiae* este susținut și de Organizația Salvați Copiii, de Federația organizațiilor neguvernamentale pentru servicii sociale, de Rețeaua DIZABNET, de Expert Forum, de Fundația Centrul de resurse pentru participare publică și de organizația Accept.

CURTEA,

examinând obiecția de neconstituționalitate, punctul de vedere al președintelui Camerei Deputaților, raportul întocmit de judecătorul-raportor, actele depuse la dosar, dispozițiile legii criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr.47/1992, reține următoarele:

41. În vederea soluționării prezentei sesizări, Curtea procedează, mai întâi, la verificarea admisibilității acesteia. Astfel, potrivit art.15 alin.(1) din Legea nr.47/1992, „*Curtea Constituțională se pronunță asupra constituționalității legilor înainte de promulgarea acestora, la sesizarea Președintelui României, a unuia dintre președinții celor două Camere, a Guvernului, a Înaltei Curți de Casație și Justiție, a Avocatului Poporului, a unui număr de cel puțin 50 de deputați sau de cel puțin 25 de senatori.*” Verificarea îndeplinirii condițiilor de admisibilitate a obiecției de neconstituționalitate, prevăzute de art.146 lit.a) teza întâi din Constituție și de art.15 alin.(2) din Legea nr.47/1992, trebuie realizată sub aspectul titularului dreptului de sesizare, al termenului în care acesta este îndrituit să sesizeze instanța constituțională, precum și al obiectului controlului de constituționalitate (a se vedea, în acest sens, Decizia nr.334 din 10 mai 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.455 din 31 mai 2018, paragraful 27).

42. În privința dreptului de a sesiza Curtea Constituțională pentru exercitarea controlului *a priori*, Curtea observă că sesizarea a fost formulată de către titularii dreptului de sesizare prevăzuți expres de art.146 lit.a) din Constituție și de art.15 din Legea nr.47/1992, și anume un număr de 90 de deputați, aparținând Grupului parlamentar al Partidului Național Liberal și Grupului parlamentar al Uniunii Salvați România și un deputat neafiliat.

43. Sub aspectul termenului de sesizare, Curtea reține că obiecția de neconstituționalitate a fost depusă la Curtea Constituțională, la data de 30 octombrie 2018. Legea pentru prevenirea și combaterea spălării

banilor și finanțării terorismului, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative a fost adoptată de Camera Deputaților, în calitate de Cameră decizională, în procedură de urgență, la data de 24 octombrie 2018, a fost depusă la secretarul general, pentru exercitarea dreptului de sesizare asupra constituționalității sale, la data de 29 octombrie 2018 și a fost trimisă Președintelui României, pentru promulgare, la data de 31 octombrie 2018. Potrivit art.15 alin.(2) din Legea nr.47/1992, „În vederea exercitării dreptului de sesizare a Curții Constituționale, cu 5 zile înainte de a fi trimisă spre promulgare, legea se comunică Guvernului, Înaltei Curți de Casație și Justiție, precum și Avocatului Poporului și se depune la secretarul general al Camerei Deputaților și la cel al Senatului. În cazul în care legea a fost adoptată cu procedură de urgență, termenul este de două zile.” Curtea constată, așadar, că obiecția a fost formulată în interiorul termenului de 2 zile prevăzut de art.15 alin.(2) din Legea nr.47/1992, aspect ce se încadrează în prima ipoteză din paragraful 70 al Deciziei nr.67 din 21 februarie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.223 din 13 martie 2018.

44. În ceea ce privește obiectul sesizării de neconstituționalitate, Curtea constată că obiecția de neconstituționalitate vizează o lege adoptată de Parlament și trimisă spre promulgare, care nu a fost publicată în Monitorul Oficial al României, și deci nu este în vigoare.

45. Prin urmare, Curtea constată că a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art.146 lit.a) din Constituție și ale art.1, art.10, art.15, art.16 și art.18 din Legea nr.47/1992, să se pronunțe asupra constituționalității legii criticate, obiect al sesizării de neconstituționalitate.

46. **Obiectul controlului de constituționalitate**, astfel cum este menționat în cererea de sesizare a Curții Constituționale, îl constituie dispozițiile Legii pentru prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative, lege adoptată de Camera Deputaților, în calitate de Cameră decizională, la data de 24 octombrie 2018.

47. Curtea, analizând susținerile autorilor obiecției de neconstituționalitate, reține că se invocă atât motive de neconstituționalitate extrinsecă, cât și motive de neconstituționalitate intrinsecă, referitoare, în mod punctual, la dispozițiile art.4 alin.(2) lit.c), art.5 alin.(1) lit.i), art.18, art.53 pct.17 (referitor la introducerea art.34⁴ și art.34⁵ în Ordonanța Guvernului nr.26/2000 cu privire la asociații și fundații), și pct. 21 (referitor la modificarea art.56 din Ordonanța Guvernului nr. 26/2000 cu privire la asociații și fundații), precum și art.63 din Legea pentru prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative, având următorul cuprins:

— **Art.4 alin.(2):** „Noțiunea de beneficiar real include cel puțin: [...]”

c) în cazul asociațiilor și fundațiilor, cu excepția organizațiilor cetățenilor aparținând minorităților naționale, membre ale Consiliului Minorităților Naționale:

1. membrii în consiliul director pentru asociații;

2. fondatorii și membrii în consiliul director pentru fundații;

3. persoanele cu funcții executive împuternicite de consiliul director al asociației sau fundației, în temeiul art.26 și, respectiv, art.29 alin.(7) din Ordonanța Guvernului nr.26/2000 cu privire la asociații și fundații, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr.246/2005, cu modificările și completările ulterioare;

4. persoanele fizice sau, în cazul în care acestea nu au fost identificate, categoria de persoane fizice în al căror interes principal asociația sau fundația a fost înființată sau funcționează;

5. oricare altă persoană fizică ce exercită controlul în ultimă instanță, prin orice mijloace, asupra asociației sau fundației;”;

— **Art.5 alin.(1):** „Intră sub incidența prezentei legi următoarele entități raportoare: [...] i) fundațiile și asociațiile, cu excepția organizațiilor cetățenilor aparținând minorităților naționale, membre ale Consiliului Minorităților Naționale, federațiile, precum și orice alte persoane juridice de drept privat fără scop patrimonial;”;

— **Art.18:** „(1) În înțelesul prezentei secțiuni prin terțe părți se înțeleg entitățile raportoare prevăzute la art.5, precum și alte instituții sau persoane situate într-un stat membru sau într-o țară terță care:

a) aplică măsuri de cunoaștere a clientelei și cerințe de păstrare a documentelor care sunt similare cu cele prevăzute în prezenta lege; și

b) sunt supravegheate referitor la aplicarea acestora într-un mod similar cu cel prevăzut în prezenta lege.

(2) Entitățile raportoare nu pot utiliza terțe părți situate în state terțe cu grad înalt de risc.

(3) Autoritățile și organismele prevăzute la art.26 alin.(1) pot stabili prin reglementări sectoriale și alte categorii de entități care nu pot fi utilizate ca terțe părți de către entitățile pe care le supraveghează.

(4) Entitățile raportoare pot utiliza, în scopul aplicării măsurilor standard de cunoaștere a clientelei prevăzute la art.11 alin.(1) lit.a)—c), informațiile referitoare la client obținute de la terțe părți, chiar dacă respectivele informații se obțin pe baza unor documente a căror formă diferă de cea folosită la nivel intern.

(5) În situația prevăzută la alin.(4), responsabilitatea pentru îndeplinirea tuturor cerințelor privind cunoașterea clientelei aparține persoanelor care utilizează informațiile obținute de la terța parte.

(6) Entitățile raportoare care utilizează terțe părți se asigură că obțin de la acestea, de îndată:

a) toate informațiile necesare potrivit procedurilor proprii pentru aplicarea măsurilor de cunoaștere a clienței prevăzute la art.11 alin.(1) lit.a)—c);

b) la cerere, copii ale documentelor pe baza cărora terța parte a aplicat măsurile de cunoaștere a clienței prevăzute la art.11 alin.(1) lit.a)—c).

(7) Autoritățile și organismele prevăzute la art.26 alin.(1) pot considera că o entitate raportoare, care aplică procedurile stabilite potrivit prevederilor art.24 alin.(7) la nivelul grupului din care face parte, respectă cerințele prevăzute la alin.(1), alin. (4) și alin.(5) dacă sunt îndeplinite toate condițiile următoare:

a) entitatea obligată se bazează pe informațiile furnizate de către o terță parte care face parte din același grup;

b) grupul aplică măsuri de cunoaștere a clienței, cerințe de păstrarea evidențelor și programe de combatere a spălării banilor și a finanțării terorismului similare cu cele prevăzute în prezenta lege;

c) conformarea la cerințele prevăzute la lit.b) este supravegheată la nivel de grup de către autoritatea competentă din statul membru de origine sau dintr-un stat terț.

(8) Entitățile raportoare pot aplica, prin intermediul entităților către care s-au externalizat activități, măsuri de cunoaștere a clienței ce decurg din activitățile externalizate, numai dacă le impun contractual conformarea la obligațiile legale în materie de prevenire și combatere a spălării banilor și a finanțării terorismului și stabilesc mecanismele prin care se asigură de conformare. În aceste cazuri, entitățile raportoare rămân responsabile pentru îndeplinirea obligațiilor ce le revin potrivit prezentei legi și în cazurile în care nu aplică în mod direct măsuri de cunoaștere a clienței.”;

— **Art.53:** „Ordonanța Guvernului nr.26/2000 cu privire la asociații și fundații, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.39 din 31 ianuarie 2000, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr.246/2005, cu modificările și completările ulterioare, se modifică și se completează după cum urmează:

17. După articolul 34³ se introduc două noi alineate, articolele 34⁴ și 34⁵, cu următorul cuprins:

«Art.34⁴. — (1) Anual sau ori de câte ori intervine o modificare privind datele de identificare a beneficiarului real, asociația sau fundația are obligația de a comunica Ministerului Justiției datele de identificare ale beneficiarului real, în vederea înregistrării actualizării evidenței privind beneficiarii reali ai asociațiilor și fundațiilor.

(2) În acest scop, consiliul director al asociației sau fundației împuternicește o persoană fizică pentru a comunica, printr-o declarație pe propria răspundere, încheiată în formă autentică, datele de identificare ale beneficiarului real.

(3) Declarația anuală prevăzută la alin.(1) se comunică Ministerului Justiției până la data de 15 ianuarie.

(4) Dacă intervine o modificare privind datele de identificare a beneficiarului real, declarația prevăzută la alin.(1) se depune în 30 de zile de la data la care aceasta a intervenit.

Art.34⁵. — (1) Nerespectarea de către o asociație sau fundație a obligației prevăzute de art.344 constituie contravenție și se sancționează cu amendă de la 200 lei la 2.500 lei.

(2) Constatarea contravenției prevăzute la alin.(1) se face de către Oficiul Național de Prevenire și Combatere a Spălării Banilor prin agenți constatatori proprii.

(3) Contravenientul are obligația ca în termen de 30 de zile de la comunicarea procesului-verbal de constatare a contravenției prevăzută la alin.(1) să comunice datele de identificare ale beneficiarului real.

(4) În procesul-verbal de constatare a contravenției se înscrie o mențiune privind obligația prevăzută de alin.(3).

(5) Procesul-verbal se comunică contravenientei, precum și Ministerului Justiției în vederea înregistrării în evidența privind beneficiarii reali ai asociațiilor și fundațiilor.

(6) Necomunicarea de către o asociație sau fundație a datelor de identificare ale beneficiarului real, în vederea înregistrării actualizării evidenței privind beneficiarii reali ai asociațiilor și fundațiilor, dacă aceasta a fost anterior sancționată pentru nerespectarea dispozițiilor prevăzute de art.34⁴, constituie contravenție și se sancționează cu amendă de la 500 lei la 5.000 lei.

(7) Contravenientul sancționat potrivit alin.(6) are obligația ca în termen de 30 de zile de la comunicarea procesului-verbal de constatare a contravenției prevăzute la alin.(6) să comunice datele de identificare ale beneficiarului real.

(8) În procesul-verbal de constatare a contravenției prevăzute la alin.(6) se înscrie o mențiune privind obligația prevăzută de alin.(7), precum și sancțiunea aplicabilă în cazul necomunicării datelor de identificare ale beneficiarului real, în termen de 30 de zile de la momentul comunicării acestuia, respectiv dizolvarea asociației sau fundației potrivit art.56 alin. (1¹) sau, după caz, art.59. Dispozițiile alin.(5) se aplică în mod corespunzător.

(9) Contravențiilor prevăzute de prezenta ordonanță le sunt aplicabile prevederile Ordonanței Guvernului nr.2/2001 privind regimul juridic al contravențiilor, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr.180/2002, cu modificările și completările ulterioare.” [...]

21. La articolul 56, după alineatul (1) se introduce un nou alineat, alineatul (1'), cu următorul cuprins:

„(1') În cazul necomunicării datelor de identificare ale beneficiarului real în termenul prevăzut de art.34⁵ alin.(7), asociația se dizolvă, prin hotărâre judecătorească, la cererea Ministerului Public sau a Oficiului Național de Prevenire și Combatere a Spălării Banilor.”;

— **Art.63:** „În termen de 12 luni de la intrarea în vigoare a prezentei legi, asociațiile și fundațiile au obligația completării documentelor conform cerințelor prevăzute la art.6, 7, art.16 și 17 din Ordonanța Guvernului nr.26/2000, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr.246/2005, cu modificările și completările ulterioare, precum și cu cele aduse prin prezenta lege, prevederile art.7 aplicându-se în mod corespunzător. La expirarea termenului, asociațiile și fundațiile care nu s-au conformat obligației se dizolvă, prin hotărâre judecătorească, la cererea Ministerului Public sau a oricărei alte persoane interesate în condițiile prevăzute în Ordonanța Guvernului nr. 26/2000, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 246/2005, cu modificările și completările, precum și cu cele aduse prin prezenta lege.”

48. Autorii obiecției de neconstituționalitate susțin că dispozițiile legii criticate contravin prevederilor constituționale ale art.1 alin.(3) și (5) privind statul român, ale art.16 privind egalitatea în drepturi, ale art.26 referitor la viața intimă, familială și privată, ale art.40 alin.(1) privind dreptul de asociere, precum și ale art.148 alin.(2) referitor la integrarea în Uniunea Europeană. De asemenea invocă art.8 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și art.8 din Regulamentul (UE) 679/2016 din 27 aprilie 2016 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și privind libera circulație a acestor date și de abrogare a Directivei 95/46/CE.

49. **Analizând obiecția de neconstituționalitate, referitor la procesul legislativ,** Curtea reține că proiectul de Lege pentru prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative, cu caracter organic, aflat în procedură de urgență, a fost inițiat de Guvern și înregistrat la data de 25 iunie 2018 la Senat (L390/2018), pentru dezbateri, având avizul favorabil al Consiliului Legislativ, cu observații și propuneri.

50. După primirea Raportului comun de admitere cu amendamente de la comisiile sesizate în fond, respectiv Comisia juridică, de numiri, disciplină, imunități și validări și Comisia pentru apărare, ordine publică și siguranță națională, în ședința plenului Senatului din data de 24 septembrie 2018, proiectul de lege a fost adoptat (79 de voturi pentru, 10 voturi împotriva și 13 abțineri).

51. Proiectul de lege a fost transmis Camerei Deputaților și înregistrat la data de 26 septembrie 2018 la Biroul permanent al Camerei Deputaților. Comisia juridică, de disciplină și imunități și Comisia pentru buget, finanțe și bănci, comisii sesizate spre dezbateri în fond, în procedură de urgență, cu *Proiectul de Lege pentru prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative*, au hotărât, cu majoritate de voturi, să supună plenului Camerei Deputaților adoptarea proiectului de lege. Astfel, proiectul de lege a fost dezbătut în plenul Camerei Deputaților în ședința din 22 octombrie 2018, potrivit stenogramei Ședinței Camerei Deputaților din 22 octombrie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea a II-a, nr.152 din 31 octombrie 2018, și adoptat la data de 24 octombrie 2018, cu 170 voturi pentru, 70 voturi împotriva și o abținere, potrivit stenogramei Ședinței Camerei Deputaților din 24 octombrie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea a II-a, nr.155 din 2 noiembrie 2018.

52. La data de 30 octombrie 2018, secretarul general al Camerei Deputaților a transmis Curții Constituționale sesizarea referitoare la neconstituționalitatea Legii pentru prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative, sesizare formulată de 90 de deputați aparținând Grupului parlamentar al Partidului Național Liberal și Grupului parlamentar al Uniunii Salvați România și un deputat neafiliat.

53. Referitor la modificările legislative preconizate prin legea supusă controlului de constituționalitate, Curtea reține că obiectul de reglementare al acesteia îl reprezintă instituirea sistemului național de prevenire și combatere a spălării banilor și a finanțării terorismului, urmând a fi abrogată actuala reglementare în domeniu, respectiv Legea nr.656/2002. Legea transpune Directiva (UE) 2015/849 a Parlamentului European și a Consiliului din 20 mai 2015 privind prevenirea utilizării sistemului financiar în scopul spălării banilor sau finanțării terorismului, de modificare a Regulamentului (UE) nr.648/2012 al Parlamentului European și al Consiliului și de abrogare a Directivei 2005/60/CE a Parlamentului European și a Consiliului și a Directivei 2006/70/CE a Comisiei, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene la data de 5 iunie 2015, cu termen-limită de implementare 26 iunie 2017.

54. Curtea observă că actuala reglementare în domeniu, respectiv Legea nr.656/2002 pentru prevenirea și sancționarea spălării banilor, precum și pentru instituirea unor măsuri de prevenire și combatere a finanțării terorismului, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.702 din 12 octombrie 2012, cu modificările și completările ulterioare, potrivit art.1, instituie măsuri de prevenire și combatere a spălării banilor, precum și unele măsuri privind prevenirea și combaterea finanțării actelor de terorism. Art.4 din lege

definește noțiunea de beneficiar real, care include orice persoană fizică ce deține sau controlează în cele din urmă clientul și/sau persoana fizică în numele ori în interesul căruia/căreia se realizează, direct sau indirect, o tranzacție ori o operațiune, și stabilește sfera de incidență a acestei noțiuni. De asemenea, art.10 din lege enumeră persoanele fizice și juridice care intră sub incidența reglementării, la lit.j) regăsindu-se asociațiile și fundațiile.

55. Curtea reține că *Legea pentru prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative* prevede și modificarea și completarea unor acte normative, respectiv Ordonanța Guvernului nr.26/2000 cu privire la asociații și fundații, Legea societăților nr.31/1991 și Legea nr.207/2015 privind Codul de procedură fiscală. Astfel, referitor la **Ordonanța Guvernului nr.26/2000 cu privire la asociații și fundații**, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.39 din 31 ianuarie 2000, aprobată cu modificări și completări, prin Legea nr.246/2005, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.656 din 25 iulie 2005, cu modificările și completările ulterioare, se prevede stabilirea în mod expres a obligației declarării beneficiarului real al unei asociații sau fundații la momentul formulării cererii de înscriere a acesteia în Registrul asociațiilor și fundațiilor, aflat la grefa judecătorei în a cărei circumscripție urmează să își aibă sediul. Având în vedere faptul că alin.(3) al art.30 din Directiva 2015/849/UE impune statelor membre ca informațiile păstrate în registrul beneficiarilor reali „să fie adecvate, corecte și actualizate”, se prevede obligația de a se comunica Ministerului Justiției datele de identificare ale beneficiarului real, anual sau ori de câte ori intervine o modificare privind datele de identificare ale acestuia, precum și a sancțiunilor aplicabile în caz de neconformare. De asemenea, legea conține și dispoziții tranzitorii pentru a permite și asociațiilor și fundațiilor înregistrate anterior intrării în vigoare a acesteia să facă declarațiile prevăzute de lege, iar în caz de neîndeplinire a obligațiilor stabilite de lege, în final, se prevede dizolvarea asociațiilor și fundațiilor.

56. În ceea ce privește modificarea **Legii societăților nr. 31/1990**, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.1.066 din 17 noiembrie 2004, cu modificările și completările ulterioare, se prevede eliminarea posibilității societăților pe acțiuni de a emite acțiuni la purtător și acordarea unui termen de 18 luni de efectuare a conversiei acțiunilor la purtător în acțiuni nominative în cazul societăților pe acțiuni deja înmatriculate în registrul comerțului. În acest scop, prin legea criticată se propune amendarea corelată a tuturor prevederilor Legii societăților nr.31/1990 care fac referire la conceptul de acțiune la purtător și se instituie sancțiunea dizolvării judiciare în cazul în care nu se realizează conversia acțiunilor la purtător aflate actualmente în circuitul economic.

57. Cu privire la modificarea și completarea **Legii nr. 207/2015 privind Codul de procedură fiscală**, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.547 din 23 iulie 2015, cu modificările și completările ulterioare, se prevede instituirea obligației în sarcina Oficiului Național de Prevenire și Combatere a Spălării Banilor de a transmite lunar către Agenția Națională de Administrare Fiscală rapoartele pentru tranzacții cu sume în numerar, rapoartele privind transferurile externe în și din conturi și rapoartele privind activitățile de remitere de bani primite de la entitățile raportoare, care au obligația transmiterii informațiilor respective către Oficiul Național de Prevenire și Combatere a Spălării Banilor. De asemenea, în vederea implementării Directivei 2016/2.258 a Consiliului din 6 decembrie 2016, se prevede accesul organului fiscal central la informații privind combaterea spălării banilor.

58. **Analizând critica de neconstituționalitate extrinsecă**, Curtea reține că autorii sesizării susțin, în esență, că legea criticată a fost adoptată cu încălcarea dispozițiilor art.127 din Regulamentul Camerei Deputaților referitoare la procedura de vot asupra legilor, ca urmare a repetării votului deschis electronic, deoarece legea nu a întrunit majoritatea absolută din numărul deputaților necesară din punct de vedere constituțional pentru adoptarea unei legi organice. Prin repetarea votului a fost încălcat principiul securității juridice derivat din dispozițiile art.1 alin.(3) din Constituția României.

59. Curtea reține că, în cuprinsul stenogramei Ședinței Camerei Deputaților din 24 octombrie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea a II-a, nr.155 din 2 noiembrie 2018, se menționează că primul vot dat asupra proiectului de Lege pentru prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative, care face parte din categoria legilor organice, nu a întrunit numărul necesar de voturi, și anume 165 voturi pentru îndeplinirea majorității calificate necesare adoptării unei legi organice, fiind înregistrate 163 de voturi pentru, 115 voturi împotriva și 4 abțineri, iar doi deputați nu au votat; domnul deputat Vasile Suci, liderul Grupului parlamentar al Partidului Social Democrat, a afirmat faptul că domniile deputați Alexandru Rotaru și Marcel Ciolacu, prezenți în sală, au votat, însă nu apar ca exprimându-și votul. Prin urmare, potrivit regulamentului, liderul grupului parlamentar a contestat votul și a cerut repetarea votului asupra proiectului de lege; domnul deputat Florin Iordache, președintele de ședință, a susținut la vot solicitarea de reluare a votului și, cu 163 de voturi pentru, s-a hotărât reluarea votului; proiectul de Lege pentru prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative a fost adoptat cu 170 de voturi pentru, 70 de voturi împotriva și o abținere.

60. Curtea reține ca fiind relevante în soluționarea obiecției de neconstituționalitate prevederile art.123 alin.(4) și cele ale art.127 alin.(1) din **Regulamentul Camerei Deputaților**, republicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.32 din 18 ianuarie 2016, cu următorul cuprins:

— Art.123: „(4) *Votul prin mijloace electronice, prin ridicarea mâinii sau prin apel nominal are următoarele semnificații: «pentru», «contra» sau «abținere». Dacă un lider de grup contestă corectitudinea numărării voturilor și dacă plenul Camerei aprobă reluarea votului, președintele va realiza aceasta prin modalitatea de vot aprobată de Cameră. În cazul votului electronic, ecranul consolei afișează: «prezent» și opțiunile: «pentru», «contra», «abținere». Liderul grupului parlamentar verifică lista de vot și sesizează președintele de ședință despre eventuale neconcordanțe.»;*

— Art.127: „(1) *Votul prin mijloace electronice se realizează prin introducerea cardului de vot în consolă la începutul ședinței, urmată de apăsarea uneia dintre tastele «prezent», «pentru», «contra» sau «abținere». Rezultatul votului electronic se afișează automat pe ecranul consolei și pe ecranul central din sala de ședință. În cazul în care președintele de ședință, asistat de cei 2 secretari, constată existența unor disfuncționalități, acesta solicită plenului repetarea votului prin altă procedură. Sesizarea unor astfel de disfuncționalități poate fi realizată și de un lider de grup.»*

61. În jurisprudența sa referitoare la acte de aplicare a regulamentului, Curtea Constituțională a statuat că, „în lipsa unei competențe exprese și distincte, nu își poate extinde controlul și asupra actelor de aplicare a regulamentelor, întrucât ar încălca însuși principiul autonomiei regulamentare al celor două Camere, instituit prin art.64 alin.(1) teza întâi din Legea fundamentală. În virtutea acestui principiu fundamental, aplicarea regulamentului este o atribuție a Camerei Deputaților, așa încât contestațiile deputaților privind actele concrete de aplicare a prevederilor regulamentului sunt de competența exclusivă a Camerei Deputaților, aplicabile, în acest caz, fiind căile și procedurile parlamentare stabilite prin propriul regulament, după cum și desfășurarea procedurii legislative parlamentare depinde hotărâtor de prevederile aceluiași regulament, care, evident, trebuie să concorde cu normele și principiile fundamentale (a se vedea, în acest sens, Decizia nr. 766 din 14 decembrie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.143 din 24 februarie 2017, precitată, paragraful 34, Decizia nr.1.237 din 6 octombrie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.785 din 24 noiembrie 2010, Decizia nr.1.612 din 15 decembrie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.888 din 30 decembrie 2010, și Decizia nr.413 din 14 aprilie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.291 din 4 mai 2010).

62. Analiza Curții este una în drept, fără a viza aspecte de fapt ale procedurii parlamentare. Mai mult, Curtea a arătat că nu este de competența instanței constituționale să controleze modalitatea în care sunt puse în aplicare regulamentele celor două Camere ale Parlamentului în procesul legislativ (a se vedea, în acest sens, Decizia nr.786 din 13 mai 2009, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.400 din 12 iunie 2009, Decizia nr.1.466 din 10 noiembrie 2009, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.893 din 21 decembrie 2009, Decizia nr.710 din 6 mai 2009, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.358 din 28 mai 2009, sau Decizia nr.766 din 14 decembrie 2016, precitată, paragraful 34).

63. Așadar, Curtea a statuat în mod constant că „nu este competentă a se pronunța și asupra modului de aplicare a regulamentelor” (a se vedea, în acest sens, Decizia nr.44 din 8 iulie 1993, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.190 din 10 august 1993, Decizia nr.68 din 23 noiembrie 1993, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.12 din 19 ianuarie 1994, Decizia nr.22 din 27 februarie 1995, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.64 din 7 aprilie 1995, Decizia nr.98 din 15 februarie 2005, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.210 din 11 martie 2005, Decizia nr.710 din 6 mai 2009, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.358 din 28 mai 2009, sau Decizia nr.260 din 8 aprilie 2015, precitată, paragraful 18). Rezolvarea problemelor ridicate de hotărârile adoptate și de măsurile dispuse de Camerele Parlamentului se poate face pe căi și prin proceduri parlamentare (a se vedea Decizia nr.413 din 14 aprilie 2010, precitată, sau Decizia nr.260 din 8 aprilie 2015, precitată, paragraful 19).

64. Analizând cuprinsul stenogramei și dispozițiile Regulamentului, Curtea constată că în cazul votului final asupra legii criticate, deși s-a cerut reluarea votului, repetarea acestuia s-a făcut prin aceeași modalitate de vot, respectiv prin vot prin mijloace electronice. Însă, potrivit dispozițiilor regulamentare, respectiv art.123 alin.(4) și art.127 alin.(1), „[...] *Dacă un lider de grup contestă corectitudinea numărării voturilor și dacă plenul Camerei aprobă reluarea votului, președintele va realiza aceasta prin modalitatea de vot aprobată de Cameră. [...] Liderul grupului parlamentar verifică lista de vot și sesizează președintele de ședință despre eventuale neconcordanțe.*”, iar „*În cazul în care președintele de ședință, asistat de cei 2 secretari, constată existența unor disfuncționalități, acesta solicită plenului repetarea votului prin altă procedură.*”

65. Având în vedere toate acestea, Curtea constată că autorii obiecției de neconstituționalitate critică, în realitate, un act de aplicare a dispozițiilor art.127 din Regulamentul Camerei Deputaților, și anume faptul că reluarea votului s-a făcut în aceeași modalitate, respectiv cea a votului electronic, iar nu în altă modalitate.

66. Așadar, ținând cont de cele statuate în jurisprudența sa, referitoare la acte de aplicare a regulamentului, Curtea constată că pretinsa nerespectare a regulamentului nu reprezintă o problemă de neconstituționalitate care să conducă la vicierea procedurii de vot și care să determine neconstituționalitatea legii adoptate. Din stenogramă rezultă că nu au existat obiecții din partea grupurilor parlamentare privind modalitatea în care legea criticată s-a supus la vot, prin mijloace electronice. S-a supus la vot reluarea votului și, după reluarea votului, potrivit stenogramei de ședință, proiectul de lege a fost adoptat, cu majoritatea calificată necesară adoptării unei legi organice, respectiv cu 170 de voturi pentru, 70 de voturi împotriva și o abținere.

67. În consecință, critica privind neconstituționalitatea extrinsecă a legii supuse controlului de constituționalitate nu poate fi primită.

68. Analizând critica de neconstituționalitate intrinsecă potrivit căreia dispozițiile art.4 alin.(2) lit.c) pct.4 și art.5 alin.(1) lit.i) din legea supusă controlului de constituționalitate încalcă dispozițiile art.288 din TFUE, referitor la scopul urmărit prin adoptarea Directivei nr.2015/849, cu consecința încălcării dispozițiilor art.148 alin. (2) din Constituție, Curtea reține că autorii sesizării susțin, în esență, că excedează cadrului Directivei includerea în legea supusă controlului de constituționalitate atât a asociațiilor și fundațiilor în rândul entităților raportoare, întrucât acestea nu fac obiectul de reglementare al actului european, cât și includerea în definiția „beneficiarului real” a „persoanelor fizice sau, în cazul în care acestea nu au fost identificate, categoria de persoane fizice în al căror interes principal asociația sau fundația a fost înființată sau funcționează”, în ceea ce privește asociațiile și fundațiile.

69. Față de această critică de neconstituționalitate, referitor la interpretarea art.148 din Constituție, prin Decizia nr.451 din 28 iunie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.646 din 25 iulie 2018, Decizia nr.64 din 14 februarie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.366 din data de 26 aprilie 2018, Decizia nr.668 din 18 mai 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.487 din 8 iulie 2011, și prin Decizia nr.921 din 7 iulie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.673 din 21 septembrie 2011, Curtea a statuat că „folosirea unei norme de drept european în cadrul controlului de constituționalitate ca normă interpusă celei de referință implică, în temeiul art.148 alin.(2) și (4) din Constituția României, o condiționalitate cumulativă: pe de o parte, această normă să fie suficient de clară, precisă și neechivocă prin ea însăși sau înțelesul acesteia să fi fost stabilit în mod clar, precis și neechivoc de Curtea de Justiție a Uniunii Europene și, pe de altă parte, norma trebuie să se circumscrie unui anumit nivel de relevanță constituțională, astfel încât conținutul său normativ să susțină posibila încălcare de către legea națională a Constituției — unica normă directă de referință în cadrul controlului de constituționalitate. Într-o atare ipoteză demersul Curții Constituționale este distinct de simpla aplicare și interpretare a legii, competență ce aparține instanțelor judecătorești și autorităților administrative, sau de eventualele chestiuni ce țin de politica legislativă promovată de Parlament sau Guvern, după caz.”

70. Aplicând aceste considerente de principiu la cauza de față, Curtea reține că norma de drept european interpusă în cadrul controlului de constituționalitate celei de referință, consacrate de art.148 alin.(4) din Constituție, o reprezintă art. 2 alin.(1) pct.3 lit.b) și c), precum și art.3 pct.6 din Directiva 2015/849. Cu privire la prima condiție necesară pentru folosirea unei norme de drept european în cadrul controlului de constituționalitate, Curtea reține că norma de drept european invocată întrunește condițiile de claritate și precizie. Astfel, art. 2 alin.(1) pct.3) și c) din Directivă stabilește fără echivoc că prevederile sale se aplică „următoarelor persoane fizice sau juridice, în exercitarea activităților lor profesionale: b) notari și alte persoane care exercită profesii juridice liberale, atunci când participă, în numele și pe seama clientului, la orice tranzacție financiară sau imobiliară, sau când acordă asistență pentru planificarea sau efectuarea tranzacțiilor pentru client referitoare la: cumpărarea și vânzarea de bunuri imobile sau entități comerciale; gestionarea banilor, a valorilor mobiliare sau a altor active ale clientului; deschiderea sau gestionarea de conturi bancare, conturi de economii sau conturi de valori mobiliare; organizarea contribuțiilor necesare pentru crearea, funcționarea sau administrarea societăților; crearea, funcționarea sau administrarea de fiducii, societăți, fundații sau structuri similare;” c) „furnizori de servicii pentru fiducii sau societăți care nu fac obiectul literei (a) sau (b)”. De asemenea, potrivit art.3 pct.6 din Directivă, „beneficiar real înseamnă orice persoană (persoane) fizică (fizice) care deține sau controlează în ultimă instanță clientul și/sau persoana fizică (persoanele fizice) în numele căreia (căror) se realizează o tranzacție sau o activitate [...]”.

71. În ceea ce privește cea de-a doua condiție, și anume aceea ca norma de drept european interpusă în cadrul controlului de constituționalitate să se circumscrie unui anumit nivel de relevanță constituțională, astfel încât conținutul său normativ să susțină posibila încălcare de către legea națională a Constituției — unica normă directă de referință în cadrul controlului de constituționalitate, Curtea constată că această condiție nu este întrunită. Aspectele legate de reglementarea de către statele membre a cadrului legal privind entitățile obligate să raporteze tranzacțiile neobișnuite și suspecte și identificarea și verificarea beneficiarului real al unei persoane juridice sau al unei construcții juridice nu au în sine o relevanță constituțională, nefiind circumscrise principiilor și normelor fundamentale constituționale, cum ar fi, spre

exemplu, cele care consacră drepturi, libertăți și îndatoriri fundamentale sau cele privind autoritățile publice reglementate de textele constituționale.

72. Cu privire la susținerea potrivit căreia excedează cadrului Directivei includerea în legea supusă controlului de constituționalitate a asociațiilor și fundațiilor, se reține că, potrivit art.5 și art.7 alin.(1) din Directiva 2015/849, *statele membre pot adopta sau menține în vigoare dispoziții mai stricte în domeniul reglementat de prezenta directivă pentru a preveni spălarea banilor și finanțarea terorismului, în limitele dreptului Uniunii* și „*fiecare stat membru ia măsurile corespunzătoare pentru identificarea, evaluarea, înțelegerea și atenuarea riscurilor de spălare a banilor și de finanțare a terorismului la care se expune [...]*”.

73. Având în vedere acestea, Curtea constată că nu sunt îndeplinite condițiile pentru folosirea unei norme de drept european în cadrul controlului de constituționalitate, astfel că nu poate fi primită critica de neconstituționalitate privind încălcarea dispozițiilor art.148 alin.(2) din Constituție.

74. Analizând critica de neconstituționalitate intrinsecă potrivit căreia dispozițiile art.4 alin.(2) lit.c), art.5 alin.(1) lit.i) și art.53 pct.17 din legea criticată încalcă prevederile art.26 din Constituție, respectiv art.8 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, Curtea reține că autorii sesizării susțin, în esență, că, pe de o parte, legea nu prevede garanții referitoare la colectarea, prelucrarea și stocarea datelor cu caracter personal, generându-se astfel încălcarea art.26 coroborat cu art.1 alin.(5) din Constituție, iar, pe de altă parte, că art.4 alin.(2) lit.c) pct.4 din legea criticată încalcă dispozițiile art.8 din Regulamentul Uniunii Europene nr.679 din 27 aprilie 2016, deoarece sunt incluse, pentru prelucrare, datele cu caracter personal ale copiilor. Ca atare, se apreciază că art.4 alin.(1), art.4 alin.(2) lit.c) pct.4 și art.18 din legea supusă controlului de constituționalitate au caracter imperativ, fiind de strictă interpretare, consecința fiind aplicarea acestora în privința tuturor persoanelor fizice, fără a fi exceptată de la prelucrare sau de la comunicarea publică acea categorie ocrotită, sub aspectul drepturilor fundamentale, de dispozițiile art.8 din regulament.

75. Din analiza conținutului reglementărilor criticate, Curtea reține că acestea instituie în sarcina asociațiilor și fundațiilor obligația de a raporta beneficiarul lor real, cu sancțiunea corelativă a dizolvării în caz de nerespectare a acestei obligații.

76. În acest sens, potrivit art.21 alin.(1) din legea supusă controlului de constituționalitate, *„entitățile raportoare, atunci când aplică măsurile de cunoaștere a clienței, au obligația de a păstra în format letric sau în format electronic, într-o formă admisă în procedurile judiciare, toate înregistrările obținute prin aplicarea acestor măsuri, cum ar fi copii ale documentelor de identificare, a monitorizărilor și verificărilor efectuate, inclusiv a informațiilor obținute prin mijloacele de identificare electronică necesare pentru respectarea cerințelor de cunoaștere privind clientela, pentru o perioadă de 5 ani, de la data încetării relației de afaceri cu clientul ori de la data efectuării tranzacției ocazionale”.* Alineatele (3) și (4) ale art.21 prevăd că *„Atunci când se impune extinderea perioadei de păstrare a documentelor în scopul de a preveni, depista sau investiga activitățile de spălare a banilor sau de finanțare a terorismului, entitățile raportoare sunt obligate să prelungească termenele prevăzute la alin.(1) și (2) cu perioada indicată de autoritățile competente, fără ca această prelungire să poată depăși 5 ani. La expirarea perioadei de păstrare, entitățile raportoare au obligația de a șterge datele cu caracter personal, cu excepția situațiilor în care alte dispoziții legale impun păstrarea în continuare a datelor”.*

77. De asemenea, art.22 alin.(1) din legea criticată prevede că *„datele cu caracter personal sunt prelucrate de entitățile raportoare pe baza prezentei legi și cu respectarea legislației în vigoare privind prelucrarea datelor cu caracter personal doar în scopul prevenirii spălării banilor și a finanțării terorismului și nu sunt prelucrate ulterior într-un mod incompatibil cu acest scop. Este interzisă prelucrarea datelor cu caracter personal în alte scopuri, cum ar fi cele comerciale”.*

78. Cât privește reglementarea națională în vigoare, referitoare la protecția datelor cu caracter personal, Curtea reține că Legea nr.129/2018 pentru modificarea și completarea Legii nr.102/2005 privind înființarea, organizarea și funcționarea Autorității Naționale de Supraveghere a Prelucrării Datelor cu Caracter Personal, precum și pentru abrogarea Legii nr.677/2001 pentru protecția persoanelor cu privire la prelucrarea datelor cu caracter personal și libera circulație a acestor date, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.503 din 19 iunie 2018, prin art.V, abrogă Legea nr.677/2001 și prevede că *„toate trimiterile la Legea nr.677/2001, cu modificările și completările ulterioare, din actele normative se interpretează ca trimiteri la Regulamentul general privind protecția datelor și la legislația de punere în aplicare a acestuia.”* Prin urmare, în prezent se aplică prevederile Regulamentului Uniunii Europene nr.679 din 27 aprilie 2016.

79. În ceea ce privește critica privind lipsa unor garanții referitoare la colectarea, prelucrarea și stocarea datelor cu caracter personal, Curtea reține că, potrivit art.4 pct.1 din Regulamentul 2016/679 al Parlamentului European și al Consiliului din 27 aprilie 2016 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și privind libera circulație a acestor date și de abrogare a Directivei 95/46/CE (Regulamentul general privind protecția datelor), publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii

Europene, seria L, nr.119 din 4 mai 2016, date cu caracter personal sunt „*orice informații privind o persoană fizică identificată sau identificabilă; o persoană fizică identificabilă este o persoană care poate fi identificată, direct sau indirect, în special prin referire la un element de identificare, cum ar fi un nume, un număr de identificare, date de localizare, un identificator online, sau la unul sau mai multe elemente specifice, proprii identității sale fizice, fiziologice, genetice, psihice, economice, culturale sau sociale*”. Indiferent că evidența acestor date este realizată pe suport hârtie sau electronic, introducerea/consultarea acestora reprezintă o formă de prelucrare a acestora. Conform art.4 pct. 2 din Regulamentul 2016/679 al Parlamentului European și al Consiliului din 27 aprilie 2016, noțiunea de „*prelucrare înseamnă orice operațiune sau set de operațiuni efectuate asupra datelor cu caracter personal sau asupra seturilor de date cu caracter personal, cu sau fără utilizarea de mijloace automatizate, cum ar fi colectarea, înregistrarea, organizarea, structurarea, stocarea, adaptarea sau modificarea, extragerea, consultarea, utilizarea, divulgarea prin transmitere, diseminarea sau punerea la dispoziție în orice alt mod, alinierea sau combinarea, restricționarea, ștergerea sau distrugerea*”.

80. Obiectul art.8 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale este acela de a proteja individul de ingerința arbitrară a autorităților publice; el nu obligă statul doar să se abțină de la astfel de ingerințe, ci, suplimentar acestei obligații negative, pot exista obligații pozitive inerente, în vederea respectării efective a vieții private sau de familie. Aceste obligații pot implica adoptarea de măsuri concepute pentru a apăra respectarea vieții private, chiar și în sfera relațiilor dintre indivizi [Hotărârea din 17 iulie 2008, pronunțată în Cauza *I. împotriva Finlandei*, paragraful 36].

81. Astfel, Curtea constată că obligarea la colectarea, prelucrarea și stocarea datelor cu caracter personal de către entitățile raportoare, în temeiul legii supuse controlului de constituționalitate, reprezintă o intervenție legislativă în sfera dreptului fundamental privind viața intimă, familială și privată, consacrat de art.26 din Constituție.

82. Potrivit jurisprudenței Curții Constituționale, concretizate, cu titlu de exemplu, prin Decizia nr.266 din 21 mai 2013, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.443 din 19 iulie 2013, și Decizia nr.462 din 17 septembrie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.775 din 24 octombrie 2014, se va analiza, prin prisma unui test de proporționalitate, dacă o astfel de ingerință este justificată, dacă obiectivul urmărit califică scopul reglementării ca fiind unul legitim și dacă limitarea este rezonabilă în raport cu obiectivul urmărit și nu tinde la transformarea acestui drept în unul iluzoriu/teoretic.

83. Conform principiului proporționalității, astfel cum a reținut Curtea prin Decizia nr.662 din 11 noiembrie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.47 din 20 ianuarie 2015, paragraful 28, orice măsură luată trebuie să fie adecvată — capabilă în mod obiectiv să ducă la îndeplinirea scopului, necesară — indispensabilă pentru îndeplinirea scopului și proporțională — justul echilibru între interesele concurente pentru a fi corespunzătoare scopului urmărit.

84. De altfel, prin Decizia nr.1.258 din 8 octombrie 2009, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.798 din 23 noiembrie 2009, Curtea a stabilit că este imperios necesară asigurarea unor mijloace legale adecvate și eficiente, compatibile cu procesul continuu de modernizare și tehnologizare a mijloacelor de comunicare, astfel încât fenomenul infracțional să poată fi controlat și contracarat. S-a arătat că tocmai de aceea drepturile individuale nu pot fi exercitate *in absurdum*, ci pot constitui obiectul unor restrângeri care sunt justificate în funcție de scopul urmărit. Limitarea exercițiului unor drepturi personale, în considerarea unor drepturi colective și interese publice, ce vizează siguranța națională, ordinea publică sau prevenția penală, a constituit în permanență o operațiune sensibilă sub aspectul reglementării, fiind necesară menținerea unui just echilibru între interesele și drepturile individuale, pe de o parte, și cele ale societății, pe de altă parte.

85. Aplicând aceste considerente de principiu la speța de față, Curtea constată că măsura colectării, prelucrării și stocării datelor cu caracter personal de către entitățile raportoare este **adecvată** îndeplinirii scopului referitor la prevenirea spălării banilor și finanțării terorismului și este **necesară** în vederea apărării unui interes public ce vizează siguranța națională.

86. Dispozițiile art.9 alin.(1) din Regulamentul (UE) 2016/679 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și privind libera circulație a acestor date și de abrogare a Directivei 95/46/CE (Regulamentul general privind protecția datelor) prevăd, de principiu, că „*Se interzice prelucrarea de date cu caracter personal care dezvăluie originea rasială sau etnică, opiniile politice, confesiunea religioasă sau convingerile filozofice sau apartenența la syndicate și prelucrarea de date genetice, de date biometrice pentru identificarea unică a unei persoane fizice, de date privind sănătatea sau de date privind viața sexuală sau orientarea sexuală ale unei persoane fizice*”. Însă, potrivit alin. (2) lit.g) al aceluiași articol, *alineatul (1) nu se aplică în următoarele situații: „prelucrarea este necesară din motive de interes public major, în baza dreptului Uniunii sau a dreptului intern, care este proporțional cu obiectivul urmărit, respectă esența dreptului la protecția datelor și prevede măsuri corespunzătoare și specifice pentru protejarea drepturilor fundamentale și a intereselor persoanei vizate*”.

87. În acest sens, legea criticată, prin art.22 alin.(4), prevede că „*prelucrarea datelor cu caracter personal este considerată ca fiind necesară în vederea aducerii la îndeplinire a unor măsuri de interes public, în conformitate cu prevederile Regulamentului (UE) nr.2016/679 al Parlamentului European și al Consiliului din 27 aprilie 2016 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și privind libera circulație a acestor date și de abrogare a Directivei 95/46/CE, (Regulamentul general privind protecția datelor).*”

88. De altfel, prin Decizia nr.737 din 20 noiembrie 2018 referitoare la obiecția de neconstituționalitate a Legii privind protecția persoanelor fizice referitor la prelucrarea datelor cu caracter personal de către autoritățile competente în scopul prevenirii, descoperirii, cercetării, urmăririi penale și combaterea infracțiunilor sau al executării pedepselor, măsurilor educative și de siguranță, precum și privind libera circulație a acestor date, nepublicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, la data pronunțării prezentei decizii, Curtea a statuat că „legislația în vigoare cu privire la prelucrarea datelor cu caracter personal asigură protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea acestor date, prin instituirea dreptului la informare și a dreptului de acces ale persoanelor vizate, și, în același timp, reglementează condițiile în care exercițiul acestor drepturi poate fi restrâns”.

89. În ceea ce privește **proporționalitatea măsurii** în raport cu scopul urmărit, Curtea reține că există garanții suficiente care să asigure o protecție eficientă împotriva abuzurilor și a oricărui acces sau utilizări ilicite a datelor cu caracter personal. Astfel, interesul individual se găsește în echilibru cu interesele generale ale societății. Ca atare, Curtea constată că ingerința în sfera dreptului fundamental privind viața intimă, familială și privată, consacrat de art.26 din Constituție, este justificată de scopul reglementării ca fiind unul legitim, iar limitarea acestui drept fundamental este rezonabilă în raport cu obiectivul urmărit și nu tinde la transformarea acestui drept în unul iluzoriu/teoretic.

90. Referitor la critica privind prelucrarea datelor cu caracter personal ale copiilor, Curtea reține că Regulamentul general privind protecția datelor, prin considerentul 13, stabilește că aceștia — „*Copiii — au nevoie de o protecție specifică a datelor lor cu caracter personal, întrucât pot fi mai puțin conștienți de riscurile, consecințele, garanțiile în cauză și drepturile lor în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal. Această protecție specifică ar trebui să se aplice în special utilizării datelor cu caracter personal ale copiilor în scopuri de marketing sau pentru crearea de profiluri de personalitate sau de utilizator și la colectarea datelor cu caracter personal privind copiii în momentul utilizării serviciilor oferite direct copiilor. Consimțământul titularului răspunderii părintești nu ar trebui să fie necesar în contextul serviciilor de prevenire sau consiliere oferite direct copiilor.*”

91. Potrivit art.8 din Regulamentul (UE) 2016/679, în ceea ce privește oferirea de servicii ale societății informaționale, prelucrarea datelor cu caracter personal ale unui copil este legală în cazul în care copilul are cel puțin vârsta de 16 ani. Când copilul are sub vârsta de 16 ani, respectiva prelucrare este legală numai dacă și în măsura în care consimțământul este acordat sau autorizat de titularul răspunderii părintești asupra copilului. Operatorul depune toate eforturile rezonabile pentru a verifica în astfel de cazuri că titularul răspunderii părintești a acordat sau a autorizat consimțământul, ținând seama de tehnologiile disponibile.

92. Prin urmare, Curtea constată că textul criticat nu dispune în mod expres că vor fi colectate, prelucrate și stocate datele cu caracter personal ale copiilor, așa încât se aplică prevederile Regulamentului (UE) 2016/679.

93. Având în vedere cele anterior referite, Curtea constată netemeinicia criticii de neconstituționalitate privind încălcarea art.26 din Constituție, respectiv a art.8 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

94. **Analizând critica de neconstituționalitate intrinsecă potrivit căreia dispozițiile art.4 alin.(2) lit.c), art.5 alin.(1) lit.i), art.53 pct.17 și art.53 pct.21 din legea criticată sunt adoptate cu încălcarea art.40 alin.(1) din Constituție**, Curtea reține că autorii sesizării susțin, în esență, că includerea asociațiilor și fundațiilor în sfera de aplicare a *Legii pentru prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative* nu s-a bazat pe o analiză concretă a riscurilor, care să indice implicarea segmentului societății civile în activități de spălare a banilor sau de finanțare a terorismului. Asimilarea asociațiilor și fundațiilor unor entități precum instituțiile de credit, instituțiile financiare, furnizorii de servicii de jocuri de noroc etc. duce la impunerea unor cerințe administrative disproportionale. În plus, sancțiunile aplicabile în caz de încălcare a obligației de raportare sunt vădit disproportionale, nerespectând standardele internaționale în materie.

95. Referitor la critica privind încălcarea dreptului de asociere, Curtea reține că asociațiile, fundațiile și federațiile sunt constituite ca expresie a dreptului la libera asociere, consacrat de art.40 alin.(1) din Constituție și de art.11 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale. Persoanele juridice nonprofit care intră sub incidența Ordonanței Guvernului nr.26/2000 sunt persoane juridice de drept privat fără scop patrimonial, legiuitorul prevăzând formele asociative care nu intră sub incidența acesteia și care beneficiază de reglementări cu caracter special, și anume: partidele politice,

sindicatelor, cultele religioase [potrivit art.1 alin.(3) din ordonanță]; persoanele juridice de utilitate publică — asociații, fundații sau alte organizații de acest fel — înființate prin legi, ordonanțe, decrete-lege, hotărâri ale Guvernului sau prin orice alte acte de drept public (potrivit art.85 din ordonanță).

96. În jurisprudența sa referitoare la dreptul de asociere, și anume prin Decizia nr.1.249 din 19 noiembrie 2008, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.846 din 16 decembrie 2008, Curtea Constituțională a invocat jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, prin care s-a admis că autoritățile naționale dispun de o marjă de apreciere relativ importantă în aplicarea restricțiilor exercițiului dreptului de asociere, validarea unor asemenea restricții putând fi făcută numai dacă în situația concretă în care ele au fost adoptate s-au dovedit a fi proporționale cu scopul urmărit, anume protejarea valorilor enumerate de art.11 paragraful 2 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

97. Astfel, prin Hotărârea din 8 martie 2011, definitivă la 8 iunie 2011, pronunțată în Cauza *Colegiul Consilierilor Juridici Argeș împotriva României*, paragraful 31, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a reiterat „faptul că dreptul de a înființa o asociație este parte integrantă a dreptului prevăzut la art.11 din Convenție. Posibilitatea de a înființa o entitate juridică care să funcționeze colectiv într-un domeniu de interes reciproc este unul dintre cele mai importante aspecte ale dreptului de asociere, fără de care acest drept este lipsit de orice conținut. Modul în care legislația națională consfințește această libertate și aplicarea sa practică de către autorități arată starea democrației în statul în cauză. Bineînțeles, statele au dreptul să se convingă de faptul că scopul și activitățile unei asociații sunt conforme regulilor prevăzute de legislație, dar trebuie să facă acest lucru într-un mod compatibil cu obligațiile lor stabilite în conformitate cu Convenția și făcând obiectul revizuirii de către instituțiile Convenției (a se vedea, *Sidiropoulos și alții împotriva Greciei*, 10 iulie 1998, pct.40, Culegere de hotărâri și decizii 1998-IV; *The United Macedonian Organisation Ilinden și alții împotriva Bulgariei*, nr.59.491/00, pct.57, 19 ianuarie 2006; *The Moscow Branch of the Salvation Army împotriva Rusiei*, nr. 72.881/01, pct.59, CEDO 2006-...; și *Ramazanov și alții împotriva Azerbaidjanului*, nr.44.363/02, pct.54, 1 februarie 2007).

98. De asemenea, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a reținut că excepțiile de la regula dreptului de asociere trebuie interpretate în mod restrictiv și doar motive pertinente și serioase pot justifica restricțiile acestui drept. Orice încălcare trebuie să corespundă unei „nevoi sociale stringente”. Autoritățile naționale sunt cele care trebuie să stabilească, în primul rând, dacă există o „nevoie socială stringentă” care să impună o anumită restricție în interes general; în timp ce Convenția lasă acestor autorități o marjă de apreciere în acest sens, evaluarea lor este supravegheată de Curte, fiind aplicabilă atât legii, cât și hotărârilor care o aplică, inclusiv hotărârilor pronunțate de instanțele independente [a se vedea *Gorzelik și alții împotriva Poloniei* (GC), nr.44.158/98, pct.95 și 96, 17 februarie 2004].

99. Având în vedere această jurisprudență și analizând conținutul normativ al dispozițiilor criticate, Curtea constată că atât instituirea în sarcina asociațiilor și fundațiilor a obligației de a raporta beneficiarul real, cât și sancțiunea dizolvării în cazul neîndeplinirii acestei obligații nu contravin prevederilor constituționale privind dreptul de asociere, ci, având în vedere scopul urmărit prin legea supusă controlului de constituționalitate, respectiv prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, răspund unei „nevoi sociale stringente”, necesară în vederea apărării unui interes public ce vizează siguranța națională. Astfel, Curtea reține că, potrivit art. 53 pct.17 [referitor la introducerea art.344 și art.345 în Ordonanța Guvernului nr.26/2000 cu privire la asociații și fundații] din legea criticată, nerespectarea de către asociație sau fundație a obligației de a comunica, anual, Ministerului Justiției datele de identificare a beneficiarului real constituie contravenție, care se constată de către Oficiul Național de Prevenire și Combaterea a Spălării Banilor, prin agenți constatatori. Însă, dacă asociația sau fundația a mai fost sancționată anterior pentru neîndeplinirea aceleiași obligații de comunicare și, în termen de 30 de zile de la comunicarea procesului-verbal de constatare a contravenției, nu a comunicat datele de identificare a beneficiarului real, atunci se aplică sancțiunea dizolvării asociației sau fundației.

100. Față de cele referite, Curtea constată netemeinicia criticii de neconstituționalitate privind încălcarea art.40 alin.(1) din Constituție.

101. **Analizând critica de neconstituționalitate intrinsecă potrivit căreia art.4 alin.(2) lit.c) și art.5 alin.(1) lit.i) din Legea pentru prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative contravin prevederilor art. 16 din Constituție**, Curtea reține că autorii sesizării apreciază, în esență, că instituirea unui cadru normativ mai favorabil, prin dispozițiile menționate pentru cetățenii români care sunt membri ai organizațiilor cetățenilor aparținând minorităților naționale, cu privire la obligația de a raporta tranzacțiile suspecte de spălare de bani sau cu privire la beneficiarul real al tranzacțiilor efectuate de organizațiile ale căror membri sunt aceștia, consacră un privilegiu, în raport cu cetățenii români care nu sunt membri ai acestor organizații, însă au calitatea de membri ai unor asociații sau fundații constituite pentru realizarea altui scop (educativ, social, artistic, sportiv, etc.) decât cel de protecție a drepturilor și intereselor legitime ale unei minorități naționale.

102. Referitor la principiul egalității în drepturi, Curtea, în jurisprudența sa, a reținut că acesta presupune instituirea unui tratament egal pentru situații care, în funcție de scopul urmărit, nu sunt diferite (Decizia nr.1 din 8 februarie 1994, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.69 din 16 martie 1994). De asemenea, potrivit jurisprudenței constante a Curții Constituționale, situațiile în care se află anumite categorii de persoane trebuie să difere în esență pentru a se justifica deosebirea de tratament juridic, iar această deosebire de tratament trebuie să se bazeze pe un criteriu obiectiv și rațional (a se vedea, în acest sens, cu titlu exemplificativ, Decizia nr.366 din 25 iunie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.644 din 2 septembrie 2014). Curtea a reținut că sintagma „fără privilegii și fără discriminări” din cuprinsul art.16 alin.(1) din Constituție privește două ipoteze normative distincte, iar incidența uneia sau alteia dintre acestea implică, în mod necesar, sancțiuni de drept constituțional diferite (a se vedea Decizia nr.755 din 16 decembrie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.101 din 9 februarie 2015). Astfel, nesocotirea principiului egalității în drepturi are drept consecință neconstituționalitatea privilegiului sau a discriminării care a determinat, din punct de vedere normativ, încălcarea acestuia; discriminarea se bazează pe noțiunea de excludere de la un drept, iar remediul constituțional specific, în cazul constatării neconstituționalității discriminării, îl reprezintă acordarea sau accesul la beneficiul dreptului. În schimb, privilegiul se definește ca un avantaj sau o favoare nejustificată acordată unei persoane/categorii de persoane; în acest caz, neconstituționalitatea privilegiului nu echivalează cu acordarea beneficiului acestuia tuturor persoanelor/categoriilor de persoane, ci cu eliminarea sa, respectiv cu eliminarea privilegiului nejustificat acordat.

103. Aplicând aceste considerente de principiu la prezenta cauză, Curtea constată că dispozițiile normative criticate, din perspectiva obiectului de reglementare al legii criticate, respectiv protejarea valorilor sociale de natură financiară față de acțiunea ilicită constând în spălarea banilor, instituie o excepție de la regula aplicării legii, în favoarea organizațiilor cetățenilor aparținând minorităților naționale, membre ale Consiliului Minorităților Naționale, fără o justificare obiectivă și rezonabilă.

104. Așadar, dispozițiile criticate, contrar prevederilor constituționale ale art.16, creează un privilegiu pentru organizațiile cetățenilor aparținând minorităților naționale, membre ale Consiliului Minorităților Naționale, excluzându-le atât din sfera de aplicare a noțiunii de „beneficiar real”, prevăzută de art.4 alin.(2) lit.c), cât și din rândul entităților raportoare, prevăzute de art.5 alin.(1) lit.c) din legea criticată.

105. Curtea, constatând că organizațiile cetățenilor aparținând minorităților naționale, membre ale Consiliului Minorităților Naționale, nu pot fi excluse din sfera de aplicare a noțiunii de „beneficiar real” și nici din rândul entităților raportoare, astfel cum acestea sunt reglementate de dispozițiile legii supuse controlului de constituționalitate, reține că aplicarea actului normativ criticat și acestor organizații nu afectează statutul lor stabilit în art.62 alin.(2) din Constituție și în legea electorală.

106. Având în vedere cele referite, Curtea constată că sintagma „cu excepția organizațiilor cetățenilor aparținând minorităților naționale, membre ale Consiliului Minorităților Naționale” din cuprinsul art.4 alin.(2) lit.c) și art.5 alin.(1) lit. i) din Legea pentru prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative contravine art.16 din Constituție.

107. **Analizând critica de neconstituționalitate intrinsecă potrivit căreia art.4 alin.(2) lit.c) și art.5 alin.(1) lit.i) din legea supusă controlului de constituționalitate contravin art.1 alin.(5) din Constituție, fiind adoptate cu încălcarea art.36 alin.(1) din Legea nr.24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative**, Curtea reține că autorii sesizării susțin, în esență, lipsa de claritate și previzibilitate a acestor dispoziții, atât prin conținutul lor normativ, cât și prin raportare la art.63 din același act normativ.

108. Cu privire la aceste critici, Curtea constată netemeinicia acestora, întrucât normele juridice nu există izolat, ci ele trebuie raportate la întreg ansamblul normativ din care fac parte. În legătură cu principiul previzibilității normei legale, instanța europeană a statuat, de exemplu prin Hotărârea din 20 mai 1999, pronunțată în Cauza *Rekvenyi împotriva Ungariei*, paragraful 34, că previzibilitatea consecințelor ce decurg dintr-un act normativ determinat nu poate avea o certitudine absolută, întrucât, oricât de dorită ar fi aceasta, ea ar da naștere unei rigidități excesive a reglementării. În Hotărârea din 24 mai 2007, pronunțată în Cauza *Dragotoniu și Militaru-Pidhorni împotriva României*, paragraful 35, instanța europeană a arătat că însemnătatea noțiunii de previzibilitate depinde în mare măsură de contextul normei juridice, de domeniul pe care îl acoperă, precum și de numărul și de calitatea destinatarilor săi. Previzibilitatea legii nu se opune ca persoana interesată să fie nevoită să recurgă la o bună consiliere pentru a evalua, la un nivel rezonabil în circumstanțele cauzei, consecințele ce ar putea decurge dintr-o anumită acțiune. Totodată, din cauza principiului generalității legilor, conținutul acestora nu poate prezenta o precizie absolută. Una dintre tehnicile de reglementare constă în recurgerea mai degrabă la categorii generale decât la liste exhaustive. De asemenea, numeroase legi se folosesc de eficacitatea formulelor mai mult sau mai puțin vagi pentru a evita o rigiditate excesivă și a se putea adapta la schimbările de situație. Interpretarea și aplicarea unor

asemenea texte depind de practică (Hotărârile din 25 mai 1993 și din 20 mai 1999, pronunțate în cauzele *Kokkinakis împotriva Greciei*, paragraful 40, și *Cantoni împotriva Franței*, paragraful 31).

109. Așadar, dispozițiile de lege criticate sunt reglementate cu suficientă claritate și precizie, interpretarea lor în ansamblul actului normativ din care fac parte relevând cu claritate voința legiuitorului.

110. Prin urmare, critica de neconstituționalitate a art.4 alin. (2) lit.c) și a art.5 alin.(1) lit.i) din legea supusă controlului, prin raportare la prevederile art.1 alin.(5) din Constituție, este neîntemeiată.

111. Pentru considerentele arătate, în temeiul art.146 lit.a) și al art.147 alin.(4) din Constituție, precum și al art.11 alin. (1) lit.A.a), al art.15 alin.(1) și al art.18 alin.(2) din Legea nr.47/1992, cu unanimitate de voturi, în ceea ce privește declararea ca neconstituțională a sintagmei „*cu excepția organizațiilor cetățenilor aparținând minorităților naționale, membre ale Consiliului Minorităților Naționale*” din cuprinsul art.4 alin.(2) lit.c) și art.5 alin.(1) lit.i) din Legea pentru prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative, și cu majoritate de voturi, în ceea ce privește respingerea obiecției de neconstituționalitate referitoare la celelalte dispoziții din legea criticată,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

1. Admite obiecția de neconstituționalitate formulată de 90 de deputați, aparținând Grupului parlamentar al Partidului Național Liberal, Grupului parlamentar al Uniunii Salvați România și un deputat neafiliat și constată că sintagma „*cu excepția organizațiilor cetățenilor aparținând minorităților naționale, membre ale Consiliului Minorităților Naționale*” din cuprinsul art.4 alin. (2) lit.c) și art.5 alin.(1) lit.i) din Legea pentru prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative este neconstituțională.

2. Respinge, ca neîntemeiată, obiecția de neconstituționalitate formulată de aceiași autori și constată că celelalte dispoziții din Legea pentru prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative sunt constituționale în raport cu criticile formulate.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică Președintelui României, președinților celor două Camere ale Parlamentului și prim-ministrului și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din data de 5 decembrie 2018.